

III

(Ettevalmistavad aktid)

EUROOPA KESKPANK

EUROOPA KESKPANGA ARVAMUS,

30. november 2021,

ettepaneku kohta võtta vastu määrus, millega laiendatakse jälgitavusnõudeid krüptovaraülekannetele

(CON/2021/37)

(2022/C 68/02)

Sissejuhatus ja õiguslik alus

14. ja 20. oktoobril 2021 sai Euroopa Keskpank (EKP) vastavalt Euroopa Parlamendilt ja Euroopa Liidu Nõukogult taotlused avaldada arvamust seoses ettepanekuga Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse kohta, mis käsitleb rahaülekannetes ja teatavates krüptovaraülekannetes edastatavat teavet (uuesti sõnastatud) ⁽¹⁾ (edaspidi „kavandatav määrus“).

EKP arvamuse andmise pädevus põhineb Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 127 lõikel 4 ja artikli 282 lõikel 5, kuna kavandatava määruse sätted mõjutavad Euroopa Keskpankade Süsteemi (EKPS) põhiülesandeid, mis on seotud liidu rahapoliitika rakendamise ja maksesüsteemide tõrgeteta toimimise edendamisega kooskõlas aluslepingu artikli 127 lõike 2 esimese ja neljanda taandega, EKPSi kaasabiga finantssüsteemi stabiilsuse tagamisel kooskõlas aluslepingu artikli 127 lõikega 5, ning euro pangatähtede seadusliku maksevahendi staatusega kooskõlas aluslepingu artikli 128 lõikega 1. EKP nõukogu on käesoleva arvamuse vastu võtnud kooskõlas Euroopa Keskpanga kodukorra artikli 17.5 esimese lausega.

Üldised märkused

EKP toetab Euroopa Komisjoni algatust laiendada jälgitavusnõudeid krüptovarale kavandatava määrusega, mis moodustab osa rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise paketi ⁽²⁾, mille komisjon võttis vastu 20. juulil 2020.

Kuna krüptovaraülekannetega seotud rahapesu ja terrorismi rahastamise riskid sarnanevad elektrooniliste rahaülekannetega seotud riskidele, tuleks krüptovaraülekannete osutajate suhtes kohaldada rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise nõudeid samal tasemel kui teiste kohustatud isikute suhtes. Seetõttu toetab EKP kavandatavat määrust, mis aitab luua võrdsed tingimused krüptovaraülekannete osutajatele.

EKP toetab ettepanekut viia ELi õigusraamistik kooskõlla rahapesuvastase töökonna (FATF) soovitustega, eelkõige soovitusel 16 ⁽³⁾, kuna see vähendab krüptovaraülekannetega seotud rahapesu ja terrorismi rahastamise riske ning loob võrdsed tingimused ametlikes vääringutes tehtavatele ülekannetele ja krüptovaraülekannetele, ennetades krüptovara väärkasutamist rahapesu ja terrorismi rahastamiseks. Krüptovaraülekannete osutajate suhtes kohaldatavate rahapesu ja

⁽¹⁾ COM(2021) 422 final.

⁽²⁾ Asjaomane pakett sisaldab ka järgmist: a) ettepanek võtta vastu määrus, mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist (C(2021) 420 final); b) ettepanek võtta vastu direktiiv mehhanismide kohta, mille liikmesriigid peaksid kehtestama, et hoida ära finantssüsteemi kasutamist rahapesu või terrorismi rahastamise jaoks, ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv (EL) 2015/849 (C(2021) 423 final); ja c) ettepanek võtta vastu määrus, millega asutatakse rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise amet ning muudetakse määruseid (EL) nr 1093/2010, (EL) nr 1094/2010 ja (EL) nr 1095/2010 (C(2021) 421 final).

⁽³⁾ Vt FATFi soovitusel. Avaldatud FATFi veebilehel <https://www.fatf-gafi.org>

terrorismi rahastamise tõkestamise nõuete mahu osas tuleks tagada võrdsed tingimused ning krüptovara ja krüptovaräilekannete tehnoloogiliste omadustega seotud riskid peaksid olema käsitletud konkreetsetes nõuetes. Näiteks tuleks krüptovaräilekannete jälgitavust käsitlevate nõuete puhul arvesse võtta asjaomaste ülekannete aluseks oleva tehnoloogia eripära.

Rahapesu ja terrorismi rahastamisega seotud riskide tõhusaks maandamiseks tuleks kavandatavas määruses kahtluste kõrvaldamiseks selgitada, et määrust kohaldatakse ka kolmanda isiku poolt hallatavate rahakottide ja kolmanda isiku poolt mittehallatavate rahakottide vaheliste ülekannete suhtes, koos kohustusega koguda ja säilitada täpselt sama teavet nagu muude krüptovaräilekannete puhul. Lisaks peaks komisjon ja asjaomased riigi ametiasutused hoolikalt jälgima turusuundumusi ja krüptovaraga seotud rahapesu, mille puhul ei kasutata teenuseosutajaid või mis pannakse toime detsentraliseeritud, P2P vahetusemehhanismide kaudu; samuti tuleks vajaduse korral teha ettepanek täiendavate seadusandlike meetmete vastu võtmiseks, kui on märgata tehingute mahu olulist kasvu ja krüptovara suuremat kasutamist ebaseaduslikuks tegevuseks asjaomases segmendis.

Arvestades tehnoloogia kiiret arengut krüptovara valdkonnas, on oluline hoolikalt jälgida raamistiku rakendamist koostöös asjaomaste asutustega ning asjakohastel juhtudel erasektoriga.

1. Krüptovara määratlus ja kavandatava määruse kohaldamisala

1.1 Kavandatavas määruses kasutatakse „krüptovara“ mõistet, mis on määratletud komisjoni ettepanekus võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb krüptovaraturge ja millega muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 ⁽⁴⁾ (edaspidi „kavandatav krüptovaraturgude määrus“). Nagu EKP on varasemalt märkinud ⁽⁵⁾, on mõiste „krüptovara“ määratlus kavandatavas krüptovaraturgude määruses nii tehnoloogiaspetsiifiline kui ka lai. EKP arusaama kohaselt on määratlus mõeldudki laia ja kõikehõlmavana, ning sellest tulenevalt on kavandatava määruse eesmärk laiendada jälgitavusnõudeid kõikidele krüptovaradele, olenemata nende emiteerimisel kasutatavast tehnoloogiast (hajusraamatu vm tehnoloogia).

1.2 EKP arusaama kohaselt ei ole kavandatava määruse kohaldamisala, sarnaselt kavandatavale krüptovaraturgude määrusele, mõeldud hõlmama krüptovara, mille on emiteerinud rahandusasutusena tegutsevad keskpangad. Õiguskindluse huvides ning kavandatava määruse kohaldamisala täielikuks kooskõlla viimiseks kavandatava krüptovaraturgude määruse kohaldamisalaga teeb EKP ettepaneku nimetatud asjaolu selgesõnaliselt välja tuua kavandatava määruse põhjendustes ja sätetes.

2. Viide ametlikele vääringutele

Kavandatav määrus sisaldab viiteid mõistele „usaldusraha“ ⁽⁶⁾. Aluslepingute ja liidu rahandusõiguse kohaselt on euro euroala ühisraha, st nende liikmesriikide ühisraha, kes on euro kasutusele võtnud. Liikmesriikide puhul, mis ei ole eurot oma vääringuna kasutusele võtnud, viitavad aluslepingud järjekindlalt nende liikmesriikide vääringutele. Aluslepingutes ei viidata kordagi eurole või liikmesriikide vääringutele kui „usaldusrahale“. Selles kontekstis ei ole asjakohane viidata liidu õigusaktis „usaldusrahadele“. Pigem tuleks kavandatavas määruses viidata „ametlikele vääringutele“ ⁽⁷⁾.

3. Kavandatava määruse kohaldamise kuupäev

Süsteemsete riskide ja finantsstabiilsuse seisukohast oleks kasulik viia kavandatava määruse kohaldamise kuupäev vastavusse kavandatava krüptovaraturgude määruse kohaldamise kuupäevaga, et tagada kavandatava määruse kohaldamine krüptovaräilekannetele võimalikult kiiresti, selle asemel et oodata ülejäänud rahapesu tõkestamise paketi jõustumist. Nagu komisjon on märkinud, on virtuaalvarade ülekanded seni jäänud väljapoole finantsteenuseid

⁽⁴⁾ COM(2020) 593 final.

⁽⁵⁾ Vt Euroopa Keskpanga arvamus CON/2021/4, 19. veebruar 2021, ettepaneku kohta võtta vastu määrus, mis käsitleb krüptovaraturge ja millega muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 (ELT C 152, 29.4.2021, lk 1.), allmärkus 12. Kõik EKP arvamusel on avaldatud EUR-Lexis.

⁽⁶⁾ Vt kavandatava määruse põhjendused 8 ja 27.

⁽⁷⁾ Vt arvamus CON/2021/4 punkt 2.1.5 ja Euroopa Keskpanga arvamus CON/2016/49, 12. oktoober 2016, seoses ettepanekuga Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi kohta, mis muudab direktiivi (EL) 2015/849, mis käsitleb rahandussüsteemi rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist ja muudab direktiivi 2009/101/EÜ (ELT C 459, 9.12.2016, lk 3) punkt 1.1.3.

käsitlevate liidu õigusnormide kohaldamisala, mistõttu on krüptovara omanikke ähvardanud rahapesu ja terrorismi rahastamisega seotud riskid, sest ebaseadusliku raha liigutamiseks võidakse kasutada krüptovara ülekandmist, see aga kahjustab finantssektori usaldusväärsust, stabiilsust ja mainet ⁽⁸⁾. Mitmed liikmesriigid on asjaomast küsimust juba seadusandlikult reguleerinud ⁽⁹⁾.

Teksti redaktsiooni ettepanekud, mille puhul EKP on soovitanud kavandatavat määrust muuta, on esitatud eraldi tehnilises töödokumendis koos selgitustega. Tehniline töödokument on avaldatud inglise keeles EUR-Lexis.

Frankfurt Maini ääres, 30. november 2021

EKP president
Christine LAGARDE

⁽⁸⁾ Vt kavandata määruse seletuskirja 1. jao punkti 1 kaheksas lõik.

⁽⁹⁾ Näiteks Saksamaa rahandusministri määrus krüptovaraülekannete tugevdatud hoolsusmeetmete kohta (*Verordnung über verstärkte Sorgfaltspflichten bei dem Transfer von Kryptowerten vom 24. September 2021 (BGBl. I S. 4465)*) jõustus 1. oktoobril 2021. Asjaomase määruse kohaselt peavad krüptovarateenuse osutajad, kes kannavad korralduse võtja nimel üle krüptovara, edastama samaaegselt ja turvaliselt saaja nimel tegutsevale krüptovarateenuse osutajale korralduse andja nime, aadressi ja kontonumbri (nt avalik võti) ning saaja nime ja kontonumbri (nt avalik võti). Saaja nimel tegutsev krüptovarateenuse osutaja peab tagama, et ta on algatajat ja saajat käsitleva teabe vastu võtnud ja säilitanud. Krüptovaraülekannetega seotud isikute täielik jälgitavus on rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks, avastamiseks ja uurimiseks ning sanktsioonidest kõrvalehoidumise jälgimiseks ette nähtud vahend. Samuti sätestab määrus kohustatud isikutele kohustuse tagada ülekande saajat või algatajat käsitleva teabe kogumine kannete puhul, mis tehakse elektroonilisest rahakotist või elektroonilisse rahakotti, mida krüptovarateenuse osutaja ei halda, isegi juhul kui puudub andmete edastamise oht.